

ARAMA VE ELKOYMA

Şüpheli Veya Sanıkla İlgili Arama

MADDE 116. - (1) Yakalanabileceği veya suç delillerinin elde edilebileceği hususunda makul şüphe varsa; şüphelinin veya sanığın üstü, eşyası, konutu, işyeri veya ona ait diğer yerler aranabilir.

Diğer Kişilerle İlgili Arama

MADDE 117- (1) Şüphelinin veya sanığın yakalanabilmesi veya suç delillerinin elde edilebilmesi amacıyla, diğer bir kişinin de üstü, eşyası, konutu, işyeri veya ona ait diğer yerler aranabilir.

(2) Bu hâllerde aramanın yapılması, aranılan kişinin veya suçun delillerinin belirtilen yerlerde bulunduğu kabul edilebilmesine olanak sağlayan olayların varlığına bağlıdır.

(3) Bu sınırlama, şüphelinin veya sanığın bulunduğu yerler ile, izlendiği sırada girdiği yerler hakkında geçerli değildir.

Gece Yapılacak Arama

MADDE 118. - (1) Konutta, işyerinde veya diğer kapalı yerlerde gece vaktinde arama yapılamaz.

(2) Suçüstü veya gecikmesinde sakınca bulunan hâller ile yakalanmış veya gözaltına alınmış olup da firar eden kişi veya tutuklu veya hükümlünün tekrar yakalanması amacıyla yapılan aramalarda, birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

Arama Kararı

MADDE 119. - (1) Hâkim kararı üzerine veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının; C. Savcısına ulaşamazsa, kolluk amirinin yazılı emri ile kolluk görevlileri arama yapabilirler. Ancak konut, iş yeri ve kamuya açık olmayan yerlerde hakim kararı, gecikmesinde sakınca olan durumlarda, C. Savcısının yazılı emri ile arama yapılabilir. Kolluk amirinin yazılı emri ile yapılan arama sonuçları, derhal C. Başsavcılığına bildirilir.(dğş.)

(2) Arama karar veya emrinde;

a) Aramanın nedenini oluşturan fiil,

b) Aranılacak kişi, aramanın yapılacağı konut veya diğer yerin adresi ya da eşya,

c) Karar veya emrin geçerli olacağı zaman süresi,

Açıkça gösterilir.

(3) Arama tutanağına işlemi yapanların açık kimlikleri yazılır. Arama sonucunda bazı eşyaya elkoyma söz konusu olduğunda 127 nci maddenin birinci fıkrası hükmü uygulanır.

(4) Cumhuriyet savcısı hazır olmaksızın konut, işyeri veya diğer kapalı yerlerde arama yapabilmek için o yer ihtiyar heyetinden veya komşulardan iki kişi bulundurulur.

(5) Askerî mahallerde yapılacak arama, hâkim veya Cumhuriyet savcısının istem ve katılımıyla askerî makamlar tarafından yerine getirilir.

Aramada Hazır Bulunabilecekler

MADDE 120. - (1) Aranacak yerlerin sahibi veya eşyanın zilyedi aramada hazır bulunabilir; kendisi bulunmazsa temsilcisi veya ayırt etme gücüne sahip hısımlarından biri veya kendisiyle birlikte oturmakta olan bir kişi veya komşusu hazır bulundurulur.

(2) 117 nci maddenin birinci fıkrasında gösterilen hâllerde zilyet ve bulunmazsa yerine çağrılacak kişiye, aramaya başlamadan önce aramanın amacı hakkında bilgi verilir.

(3) Kişinin avukatının aramada hazır bulunmasına engel olunamaz.

Arama Sonunda Verilecek Belge

MADDE 121. - (1) Aramanın sonunda hakkında arama işlemi uygulanan kimseye istemi üzerine aramanın 116 ve 117 nci maddelere göre yapıldığını ve 116 ncı maddede gösterilen durumda soruşturma veya kovuşturma konusu fiilin niteliğini belirten bir belge ve istemi üzerine elkonulan veya koruma altına alınan eşyanın listesini içeren bir defter ve eğer şüpheliyi haklı kılan bir şey elde edilmemiş ise bunu belirten bir belge verilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen belgelerde, hakkında arama işlemi uygulanan kimsenin, elkonulan eşyanın mülkiyetine ilişkin görüş ve iddialarına da yer verilir.

(3) Koruma altına alınan veya elkonulan eşyanın tam bir defteri yapılır ve bu eşya resmî mühürle mühürlenir veya bir işaret konulur.

Belge Veya Kâğıtları İnceleme Yetkisi

MADDE 122. - (1) Hakkında arama işlemi uygulanan kimsenin belge veya kâğıtlarını inceleme yetkisi, Cumhuriyet savcısı ve hâkime aittir.

(2) Belge ve kâğıtların zilyedi veya temsilcisi kendi mührünü de koyabilir veya imzasını atabilir. İleride mührün kaldırılmasına ve kâğıtların incelenmesine karar verildiğinde bu işlemin yapılmasında hazır bulunmak üzere, zilyedi veya temsilcisi ya da müdafii veya vekili çağrılır; çağrıya uyulmadığında gerekli işlem yapılır.

(3) İnceleme sonucu soruşturma veya kovuşturma konusu suça ilişkin olmadığı anlaşılan belge veya kâğıtlar ilgisine geri verilir.

Eşya Veya Kazancın Muhafaza Altına Alınması Ve Bunlara Elkonulması

MADDE 123. - (1) İspat aracı olarak yararlı görülen ya da eşya veya kazanç müsaderesinin konusunu oluşturan malvarlığı değerleri, muhafaza altına alınır.

(2) Yanında bulunduran kişinin rızasıyla teslim etmediği bu tür eşyaya elkonulabilir.

İstenen Eşyayı Vermeyenler Hakkında Yapılacak İşlem

MADDE 124. - (1) 123 üncü maddede yazılı eşya veya diğer malvarlığı değerlerini yanında bulunduran kişi, istem üzerine bu şeyi göstermek ve teslim etmekle yükümlüdür.

(2) Kaçınma hâlinde bu şeyin zilyedi hakkında 60 ncı maddede yer alan disiplin hapsine ilişkin hükümler uygulanır. Ancak, şüpheli veya sanık ya da tanıklıktan çekinebilecekler hakkında bu hüküm uygulanmaz.

İçeriği Devlet Sırrı Niteliğindeki Belgelerin Mahkemece İncelenmesi

MADDE 125. - (1) Bir suç olgusuna ilişkin bilgileri içeren belgeler, Devlet sırrı olarak mahkemeye karşı gizli tutulamaz.

(2) Devlet sırrı niteliğindeki bilgileri içeren belgeler, ancak mahkeme hâkimi veya heyeti tarafından incelenebilir. Bu belgelerde yer alan ve sadece yüklenen suçu açıklığa kavuşturabilecek nitelikte olan bilgiler, hâkim veya mahkeme başkanı tarafından tutanağa kaydedilir.

(3) Bu madde hükmü, hapis cezasının alt sınırı beş yıl veya daha fazla olan suçlarla ilgili olarak uygulanır.

Elkonulamayacak Mektuplar, Belgeler

MADDE 126. - (1) Şüpheli veya sanık ile 45 ve 46 ncı maddelere göre tanıklıktan çekinebilecek kimseler arasındaki mektuplara ve belgelere; bu kimselerin nezdinde bulundukça elkonulamaz.

Elkoyma Kararını Verme Yetkisi

MADDE 127. - (1) Hâkim kararı üzerine veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının; C. Savcısına ulaşılamazsa, kolluk amirinin yazılı emri ile kolluk görevlileri, elkoyma işlemini gerçekleştirebilir. (dğş.)

(2) Kolluk görevlisinin açık kimliği, elkoyma işlemine ilişkin tutanağa geçirilir.

(3) Cumhuriyet savcısının ya da kolluk amirinin yazılı emri, yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını elkoymadan itibaren kırksekiz saat içinde açıklar; aksi hâlde elkoyma kendiliğinden kalkar. (dğş.)

(4) Zilyedliğinde bulunan eşya veya diğer malvarlığı değerlerine elkonulan kimse, hâkimden her zaman bu konuda bir karar verilmesini isteyebilir.

(5) Elkoyma işlemi, suçtan zarar gören mağdura gecikmeksizin bildirilir.

(6) Askerî mahâllerde yapılacak elkoyma işlemi, hâkim veya Cumhuriyet savcısının istem ve katılımıyla askerî makamlar tarafından yerine getirilir.

Taşınmazlara, Hak Ve Alacaklara Elkoyma

MADDE 128. - (1) Soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair kuvvetli şüphe sebebi bulunan hallerde, şüpheli veya sanığa ait;

- a) Taşınmazlara,
- b) Kara, deniz veya hava ulaşım araçlarına,
- c) Banka veya diğer malî kurumlardaki her türlü hesaba,
- d) Gerçek veya tüzel kişiler nezdindeki her türlü hak ve alacaklara,
- e) Kıymetli evraka,
- f) Ortağı bulunduğu şirketteki ortaklık paylarına,
- g) Kiralık kasa mevcutlarına,
- h) Diğer malvarlığı değerlerine,

Elkonulabilir. Bu taşınmaz, hak, alacak ve diğer malvarlığı değerlerinin şüpheli veya sanıktan başka bir kişinin zilyetliğinde bulunması halinde dahi, elkoyma işlemi yapılabilir.

(2) Birinci fıkra hükmü;

- a) Türk Ceza Kanununda tanımlanan;
 1. Soykırım ve insanlığa karşı suçlar (madde 76, 77, 78),
 2. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (madde 79, 80),
 3. Hırsızlık (madde 141, 142),
 4. Yağma (madde 148, 149),
 5. Güveni kötüye kullanma (madde 155),
 6. Dolandırıcılık (madde 157, 158),
 7. Hileli iflas (madde 161),
 8. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188),
 9. Parada sahtecilik (madde 197),
 10. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (madde 220),
 11. İhaleye fesat karıştırma (madde 235),

12. Edimin ifasına fesat karıştırma (madde 236),
13. Zimmet (madde 247),
14. İrtikap (madde 250)
15. Rüşvet (madde 252),
16. Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (madde 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308),
17. Silahlı örgüt (madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (madde 315) suçları,
18. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (madde 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337) suçları.

b) Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları,

c) Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu,

d) Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar,

e) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar,

Hakkında uygulanır.

(3) Taşınmaza elkonulması kararı, tapu kütüğüne şerh verilmek suretiyle icra edilir.

(4) Kara, deniz ve hava ulaşım araçları hakkında verilen elkoyma kararı, bu araçların kayıtlı bulunduğu sicile şerh verilmek suretiyle icra olunur.

(5) Banka veya diğer malî kurumlardaki her türlü hesaba elkonulması kararı, teknik iletişim araçlarıyla ilgili banka veya malî kuruma derhâl bildirilerek icra olunur. Söz konusu karar, ilgili banka veya malî kuruma ayrıca tebliğ edilir. Elkoyma kararı alındıktan sonra, hesaplar üzerinde yapılan bu kararı etkisiz kılmaya yönelik işlemler geçersizdir.

(6) Şirketteki ortaklık paylarına elkoyma kararı, ilgili şirket yönetimine ve şirketin kayıtlı bulunduğu ticaret sicili müdürlüğüne teknik iletişim araçlarıyla derhâl bildirilerek icra olunur. Söz konusu karar, ilgili şirkete ve ticaret sicili müdürlüğüne ayrıca tebliğ edilir.

(7) Hak ve alacaklara elkoyma kararı, ilgili gerçek veya tüzel kişiye teknik iletişim araçlarıyla derhâl bildirilerek icra olunur. Söz konusu karar, ilgili gerçek veya tüzel kişiye ayrıca tebliğ edilir.

(8) Bu madde hükmüne göre alınan elkoyma kararının gereklerine aykırı hareket edilmesi halinde, Türk Ceza Kanununun "Muhafaza görevini kötüye kullanma" başlıklı 289 uncu maddesi hükümleri uygulanır.

(9) Bu madde hükmüne göre elkoymaya ancak hâkim karar verebilir.

POSTADA ELKOYMA

MADDE 129. - (1) Suçun delillerini oluşturduğundan şüphe edilen ve gerçeğin ortaya çıkarılması için soruşturma ve kovuşturmada adliyenin eli altında olması zorunlu sayılıp, posta hizmeti veren her türlü resmî veya özel kuruluşta bulunan gönderilere, hâkimin veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının kararı ile elkonulabilir.

(2) Hâkim kararının veya Cumhuriyet savcısının emrinin kendilerine bildirilmesi üzerine elkoyma işlemini yerine getiren kolluk memurları, birinci fıkrada belirtilen gönderilerin içinde bulunduğu zarfları veya paketleri açamazlar. Elkonulan gönderiler, ilgili posta görevlilerinin huzuru ile mühür altına alınıp derhâl elkoyma kararını veya emrini veren hâkim veya Cumhuriyet savcısına teslim edilir.

(3) Soruşturma ve kovuşturmanın amacına zarar vermek olasılığı bulunmadıkça, alınmış tedbirler ilgililere bildirilir.

(4) Açılmamasına veya açılıp da içeriği bakımından adliyenin eli altında tutulmasına gerek bulunmadığına karar verilen gönderiler, hemen ilgililerine teslim olunur.

Avukat Bürolarında Arama, Elkoyma Ve Postada Elkoyma

MADDE 130. - (1) Avukat büroları ancak mahkeme kararı ile ve kararda belirtilen olayla ilgili olarak Cumhuriyet savcısının denetiminde aranabilir. Baro başkanı veya onu temsil eden bir avukat aramada hazır bulundurulur.

(2) Arama sonucu elkonulmasına karar verilen şeyler bakımından bürosunda arama yapılan avukat, baro başkanı veya onu temsil eden avukat, bunların avukat ile müvekkili arasındaki meslekî ilişkiye ait olduğunu öne sürerek karşı koyduğunda, bu şey ayrı bir zarf veya paket içerisine konularak hazır bulunanlarca mühürlenir ve bu konuda gerekli kararı vermesi, soruşturma evresinde sulh ceza hâkiminden, kovuşturma evresinde hâkim veya mahkemedен istenir. Yetkili hâkim elkonulan şeyin avukatla müvekkili arasındaki meslekî ilişkiye ait olduğunu saptadığında, elkonulan şey derhâl avukata iade edilir ve yapılan işlemi belirten tutanaklar ortadan kaldırılır. Bu fıkırdaki öngörülen kararlar, yirmidört saat içinde verilir.

(3) Postada elkoyma durumunda bürosunda arama yapılan avukat veya baro başkanı veya onu temsil eden avukatın karşı koyması üzerine ikinci fıkrada belirtilen usuller uygulanır.

Elkonulan Eşyanın İadesi

MADDE 131. - (1) Şüpheliye, sanığa veya üçüncü kişilere ait elkonulmuş eşyanın, soruşturma ve kovuşturma bakımından muhafazasına gerek kalmaması veya müsadereye tabi tutulmayacağına anlaşılması halinde, re'sen veya istem üzerine geri verilmesine Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından karar verilir. İstem reddi kararlarına itiraz edilebilir.

(2) 128 inci madde hükümlerine göre elkonulan eşya veya diğer malvarlığı değerleri, suçtan zarar gören mağdura ait olması ve bunlara delil olarak artık ihtiyaç bulunmaması halinde, sahibine iade edilir.

Elkonulan Eşyanın Muhafazası Veya Elden Çıkarılması

MADDE 132. - (1) Elkonulan eşya, zarara uğraması veya değerinde esaslı ölçüde kayıp meydana gelme tehlikesinin varlığı halinde, hükmün kesinleşmesinden önce elden çıkarılabilir.

(2) Elden çıkarma kararı, soruşturma evresinde hâkim, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından verilir.

(3) Karar verilmeden önce eşyanın sahibi olan şüpheli, sanık veya ilgili diğer kişiler dinlenir; elden çıkarma kararı, kendilerine bildirilir.

(4) Elkonulan eşyanın değerinin muhafazası ve zarar görmemesi için gerekli tedbirler alınır.

(5) Elkonulan eşya, soruşturma evresinde Cumhuriyet Başsavcılığı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından, bakım ve gözetimiyle ilgili tedbirleri almak ve istendiğinde derhâl iade edilmek koşuluyla, muhafaza edilmek üzere, şüpheliye, sanığa veya diğer bir kişiye teslim edilebilir. Bu bırakma, teminat gösterilmesi koşuluna da bağlanabilir.

(6) Elkonulan eşya, delil olarak saklanmasına gerek kalmaması halinde, rayiç değerinin derhâl ödenmesi karşılığında, ilgiliye teslim edilebilir. Bu durumda müsadere kararının konusunu, ödenen rayiç değer oluşturur.

Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini

MADDE 133. - (1) Suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli

olması halinde; soruşturma ve kovuşturma sürecinde, hâkim veya mahkeme, şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyım atayabilir. Atama kararında, yönetim organının karar ve işlemlerinin geçerliliğinin kayyımın onayına bağlı kılındığı veya yönetim organının yetkilerinin tümüyle kayyıma verildiği açıkça belirtilir. Kayyım tayinine ilişkin karar, ticaret sicili gazetesinde ve diğer uygun vasıtalarla ilan olunur.

(2) Hâkim veya mahkemenin kayyım hakkında takdir etmiş bulunduğu ücret, şirket bütçesinden karşılanır. Ancak, soruşturma veya kovuşturma konusu suçtan dolayı kovuşturmaya yer olmadığı veya beraat kararının verilmesi halinde; ücret olarak şirket bütçesinden ödenen paranın tamamı, kanunî faiziyle birlikte Devlet Hazinesinden karşılanır.

(3) İlgililer, atanan kayyımın işlemlerine karşı, görevli mahkemeye 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ve 29.6.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre başvurabilirler.

(4) Bu madde hükümleri ancak aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir.

a) Türk Ceza Kanununda yer alan,

1. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (madde 79, 80),
2. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188),
3. Parada sahtecilik (madde 197),
4. Fuhuş (madde 227),
5. Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228),
6. Zimmet (madde 247),
7. Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama (madde 282),
8. Silahlı örgüt (madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (madde 315),
9. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (madde 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337),

Suçları,

b) Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları,

c) Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu,

d) Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar,

e) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar.

Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında Ve Kütüklerinde Arama, Kopyalama Ve Elkoyma

MADDE 134. - (1) Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturmada, başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması halinde, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine şüphelinin kullandığı bilgisayar ve bilgisayar programları ile bilgisayar kütüklerinde arama yapılmasına, bilgisayar kayıtlarından kopya çıkarılmasına, bu kayıtların çözülerek metin hâline getirilmesine hâkim tarafından karar verilir.

(2) Bilgisayar, bilgisayar programları ve bilgisayar kütüklerine şifrenin çözülememesinden dolayı girilememesi veya gizlenmiş bilgilere ulaşılamaması halinde çözümün yapılabilmesi ve gerekli kopyaların alınabilmesi için, bu araç ve gereçlere elkonulabilir. Şifrenin çözümünün yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde, elkonulan cihazlar gecikme olmaksızın iade edilir.

(3) Bilgisayar veya bilgisayar kütüklerine elkoyma işlemi sırasında, sistemdeki bütün verilerin yedeklemesi yapılır.

(4) İstemesi halinde, bu yedekten bir kopya çıkarılarak şüpheliye veya vekiline verilir ve bu husus tutanağa geçirilerek imza altına alınır.

(5) Bilgisayar veya bilgisayar kütüklerine elkoymaksızın da, sistemdeki verilerin tamamının veya bir kısmının kopyası alınabilir. Kopyası alınan veriler kâğıda yazdırılarak, bu husus tutanağa kaydedilir ve ilgililer tarafından imza altına alınır.

DEĞERLENDİRME

(T.C. ANAYASA, 20. MADDE: Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.)

4.BÖLÜM : Arama ve Elkoyma (m.116-134)

Arama ve Elkoyma konusunda yasa ayrıntılı düzenleme yapmıştır. Kurallar açıkça ortaya konulmuş ve eski düzenlemede yer almayan hükümler getirilmiştir. Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliğinde yer alan hükümlerin pek çoğu yasaya alınmıştır. Bazı düzenlemelerde ise yönetmeliğin dışında hükümler getirilmiştir. CMK ile yönetmelik pek çok noktadan çatışır duruma geldiğinden artık arama konusunda yeni yasaya uygun yeni bir yönetmelik çıkarılması zorunlu hale gelmiştir.

116. madde uyarınca; yakalanabileceği veya suç delillerinin elde edilebileceği hususunda MAKUL ŞÜPHE var ise şüphelinin veya sanığın, ÜSTÜ, EŞYASI, KONUTU, İŞYERİ VE ONA AİT DİĞER YERLER aranabilir.

117. maddede şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi veya suç delillerinin elde edilebilmesi amacıyla diğer kişilerin de ÜSTÜ, EŞYASI, İŞYERİ VE ONA AİT DİĞER YERLER aranabilir. Ancak bu durumda aranan kişinin veya suçun delillerinin arama yapılacak yerde bulunduğu kabul edilmesine olanak sağlayan OLAYLAR bulunmalıdır. Ancak şüphelinin veya sanığın bulunduğu yerler ile izlendiği sırada girdiği yerler için bu gerekli değildir zira bu hallerde söz konusu OLAYLAR esasen vardır.

Konutta, işyerinde veya diğer kapalı yerlerde GECE VAKTİ ARAMA YAPILAMAZ. Ancak;

a)Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde,

b)Suçüstü halinde,

c)Yakalanmış veya gözaltına alınmış olup ta FİRAR EDEN KİŞİ YA DA TUTUKLU YA DA HÜKÜMLÜNÜN tekrar yakalanması amacıyla yapılacak aramalarda

Gece vakti arama yapılabilir. Yasada özellikle gece vakti çalışan bar, pavyon vb. işyerlerinin gece vakti de aranabileceğine ilişkin bir hüküm getirilmemesi yerinde olmamıştır. Bu gibi yerlerin gece aranmasına izin verilmesi gerekli idi. Ancak yasanın açık düzenlemesi karşısında, gece aramanın kişi haklarına yönelik bir düzenleme olması nedeniyle kıyas yolu ile genişletilmesi de mümkün bulunmadığından gece çalışan yerlerde de ancak yukarıda sayılan üç halin varlığı halinde arama yapılabilir.

Gece vakti 5237 sayılı TCK nun 6/1-e maddesi uyarınca güneşin batmasından bir saat sonra başlayıp güneşin doğmasına bir saat kalıncaya kadar devam eden vakittir.

Arama kararı HAKİM TARAFINDAN VERİLİR. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde C. SAVCISININ YA DA KOLLUK AMİRİNİN YAZILI EMRİ İLE arama yapılabilir.

Arama kararında veya arama emrinde şunlara yer verilmelidir (m.119/1);

a)Aramanın nedenini oluşturan fiil,

b)Aranacak kişi, aramanın yapılacağı konut veya diğer yerin adresi veya aranacak eşya söz konusu ise bu eşyanın ne olduğu,

c)Arama kararının veya arama emrinin geçerli olacağı süre.

Arama yapıldığında arama tutanağında işlemi yapanların isimleri yazılmalıdır. Aramanın sonucunda bazı eşyalara el koyulmuş ise 127. maddede yer alan El koymaya ilişkin kurallar uygulanacaktır.

Eğer konut, işyeri veya diğer kapalı bir yerde arama yapılacak ise; arama sırasında ya C. Savcısı hazır olmalıdır ya da yani C. Savcısının hazır olması mümkün değil ise o yerin ihtiyar heyetinden veya komşularından iki kişi hazır bulundurulmalıdır.

125. madde devlet sırrı konusunda büyük bir yenilik getirmiştir. Buna göre hapis cezasının alt sınırı BEŞ YIL VE DAHA FAZA OLAN suçlarda “bir suç olgusuna ilişkin bilgeleri içeren belgeler, devlet sırrı olarak mahkemeye karşı GİZLİ TUTULAMAZ” Böyle bir belge söz konusu olduğunda; söz konusu belgeler mahkemeye sunulur ve bunlar ancak mahkeme hakimi veya heyeti tarafından incelenebilir. Bu belgelerde yer alan bilgilerden sadece yüklenen suçu açıklığa kavuşturabilecek nitelikte olanları tutanağa geçirilir.

128. maddede; soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair kuvvetli şüphe bulunması durumunda şüpheli veya sanığa ait mal varlığı değerlerine el konulması hususu düzenlenmiştir. Böylece yeni TCK nun 55. maddesinde yer alan kazanç müsaderesinin konusu olacak mallara baştan el konularak verilecek kararın hayata geçirilmesi sağlanmıştır. Ancak bu şekilde bir el koyma yapılabilmesi için söz konusu suçun 128/2 de yer alan ve katalog şekilde sayılan suçlardan

olması gerekir. 128. maddenin 3. ve devamı fıkralarında bu el koymanın nasıl yapılacağına dair hükümlere yer verilmiştir.

129. madde postada el koymayı düzenlemiştir. Posta ile veya resmi veya özel kuruluşlarla gönderilen (örneğin özel kargo şirketlerince taşınan) her türlü gönderiye delil oluşturma şüphesi bulunduğu hakim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde C. Savcısının veya kolluk amirinin yazılı emri ile el konulabilir. El koyma işlemini yapan polisler gönderiyi açamazlar. Bu gönderi mühürlenerek kararı veren hakim veya C. Savcısına getirilir. Hakim veya C. Savcısı gönderiyi açar ve içeriği açısından delil olabilecek veya soruşturma sırasında adliyenin eli altında olması gereken bir şey bulursa buna el koyar değil ise sahibine iade eder.

Ancak 126. madde uyarınca; şüpheli veya sanık ile 45 ve 46. maddelerinde belirtilen tanıklıktan çekinme hakkına sahip olan kişiler arasındaki mektuplara ve belgelere bu mektup ve belgeler söz konusu kişilerde bulunduğu sürece el konulamaz.

130. madde avukat bürolarının aranmasına, buralarda el koymaya ilişkin hükümler vardır. Avukatın bürosunun aranmasına ilişkin karar ancak hakim veya mahkemece verilebilir ve arama ancak **C. Savcısının denetiminde yapılabilir. Artık bir avukatın bürosunun C. Savcısı olmadan aranması söz konusu değildir.** Yine avukat bürosunun aranması sırasında bağlı olduğu Baronun başkanı veya onu temsil eden bir avukat hazır olmalıdır.

Avukatın bürosunun aranması sırasında el konulmak istenen bir şeyin avukatın mesleki ilişkisine ait olduğu öne sürülerek el koymaya karşı çıkıldığında, bu şey ayrıca paketlenip mühürlenir ve bu konuda gerekli kararı vermesi için hakim veya mahkemeye gönderilir. Hakim veya mahkeme paketi açıp inceleme yapar ve el konulan şeyin avukat ile müvekkili arasındaki mesleki ilişkiye ait olduğunu saptadığında el konulan şey derhal avukata iade edilir ve yapılan işlemlere ilişkin tutanaklar **ORTADAN KALDIRILIR.** Eğer avukata ait bir gönderiye postada el koyma söz konusu ise ve bu gönderi için de benzeri bir itiraz ileri sürülür ise aynı şekilde işlem yapılır. Bu yönde verilecek kararların 24 saat içinde verilmesi gereklidir.

El konulan bir eşyanın soruşturma veya kovuşturma için muhafazasında bir yarar olmadığı anlaşıldığında; resen veya talep üzerine, C. Savcısı, hakim veya mahkeme tarafından iadesine karar verilir. Bu talep üzerine verilecek kararlar itiraza tabidir.

132. maddede el konulan eşyanın muhafazası veya elde çıkarılmasına ilişkin usul kurulları hükme bağlanmıştır.

133. maddede şirkete kayyım atama kuralı getirilmiştir. Buna göre bir şirkete kayyım atanması için;

a) Soruşturma konusu suçun 133/4 maddesinde katalog halinde sayılan suçlardan birisi olmalıdır,

b) Bu suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda KUVVETLİ ŞÜPHE olmalıdır,

c) Bu suça ilişkin maddi gerçeğin ortaya çıkarılması için kayyım atanması GEREKLİ olmalıdır.

Bu şartlar tümü var ise hakim veya mahkeme tarafından şirket işlerini yürütülmesi ile ilgili olarak bir kayyım atanır.

Kayyım atama kararında yönetim organının karar ve işlemlerinin geçerliliğinin kayyımın onayına bağlı kılındığı veya yönetim organını yetkilerinin tümüyle kayyımaya verildiği açıkça belirtilir

Kayyım atama kararı ticaret sicili gazetesi ile diğer uygun vasıtalarla ilan olunur.

134. maddede “Bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde arama, kopyalama ve Elkoyma” kurallarını düzenlemiştir. Buna göre;

Bir suça ilişkin soruşturma sırasında BAŞKA SURETTE DELİL ELDE EDİLMESİ İMKANI YOK İSE, C. Savcısının istemi üzerine şüphelinin kullandığı bilgisayar ve bilgisayar programları ile bilgisayar kütüklerinde arama yapılmasına, kayıtlardan kopya çıkarılmasına, kayıtların çözülüp metin haline getirilmesine HAKİM tarafından karar verilir.

El koyma sırasında bilgisayardaki tüm veriler bir yedeği çıkarılır ve istemi halinde bu yedeğin bir kopyası şüpheliye veya vekiline verilir ve husus tutanağa yazılır. Buradaki vekil kavramı yanlıştır. Zira 1. maddeye göre ceza yargılamasında sanığın veya şüphelinin savunmasını üstlenen kişi vekil değil müdafidir. Burada vekil denmekle avukat dışındaki bir vekilin de kopyayı alabileceği söylenmek istenmiş olabilir. Ancak bu da yerinde olmayacaktır çünkü ceza yargılamasında kişinin savunmasını ancak bir avukat üstlenebilir ve avukat olmayan bir genel vekilin davaya müdafî sıfatı ile girmesi mümkün değildir. Bu nedenle maddedeki vekil kavramını müdafî olarak anlamak gerekir.